

Οι κατηγορίες που αντιμετώπισε ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός (Μιχαήλ Τρίτος, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο δεύτερος τόμος των Απάντων του αγίου Μαξίμου του Γραικού, του Φωτιστού των Ρώσων, περιλαμβάνει λόγους του που γράφτηκαν στη Ρωσία κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού του στη Μονή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Ότροτς της Επισκοπής Τβερ[1], μετά το έτος 1534.

Ο Μητροπολίτης Μόσχας Δανιήλ, ο οποίος είχε ταχθεί υπέρ της διατηρήσεως της κτηματικής περιουσίας των μοναστηριών ως θεωρουμένης ιεράς και απαραχωρήτου, ήλεγξε με τους συνεργάτες του τα μεταφρασμένα από τον Μάξιμο λειτουργικά βιβλία, με κύριο στόχο να αποδειχθεί ότι ο αγιορείτης μοναχός διετύπωσε αιρετικές διδασκαλίες και προσέβαλε το ρωσικό κράτος. Για τους κατηγορούς του αγίου Μαξίμου αιρετικές αποκλίσεις θεωρούνταν ακόμη και οι απλές παραλείψεις λέξεων, οφειλόμενες σε αβλεψίες των αντιγραφών.

Στον Α΄ Λόγο του, ο οποίος φέρει τον τίτλο ομολογία Πίστεως, ο άγιος Μάξιμος

προσπαθεί να αποδείξει στους κατηγορούς του ότι είναι ορθόδοξος μοναχός και αποδέχεται τα δόγματα της αμωμήτου πίστεως, όπως αυτά διατυπώθηκαν από τις Οικουμενικές Συνόδους. Χαρακτηριστικά γράφει: «με τη χάρη του Θεού μας Ιησού Χριστού είμαι κατά πάντα Ορθόδοξος Χριστιανός και σέβομαι δια πάντα το θεοφύλακτο ρωσικό κράτος».

Αντικρούοντας το πρώτο σκέλος των κατηγοριών, ότι δηλαδή εκφράζει αιρετικές διδασκαλίες, ο Μάξιμος ομολογεί την πίστη του στον Ένα και Τριαδικό Θεό, στη μία Θεότητα, η οποία αδιαίρετα διαιρείται σε υποστάσεις και ασύγχυτα ενώνεται με την άναρχη θεία ουσία. Ο Μάξιμος πιστεύει στη Θεότητα του Δευτέρου Προσώπου της Αγίας Τριάδος, που γεννήθηκε ως τέλειος άνθρωπος, ων τέλειος Θεός, που υπάρχει και λατρεύεται σε μια υπόσταση και δύο φύσεις, δύο ενέργειες και δύο βουλήσεις. Τονίζει ιδιαιτέρως ότι η Θεότητα παρέμεινε αμέτοχη στο πάθος, αφού η θεία φύση είναι ανώτερη από τη φθορά και τον πόνο. Ομολογεί την πίστη του στο τρίτο πρόσωπο της Παναγίας Τριάδος, στο Άγιο Πνεύμα, το οποίο κηρύσσει ως Θεό και εκπορευόμενο μόνο από τον Πατέρα. Με σεβασμό αναφέρεται στις Οικουμενικές Συνόδους, που δογματίσαν τα της ορθοδόξου πίστεως. Ως γνήσιος αγιορείτης μοναχός, τρέφει ιδιαίτερο σεβασμό στο σεπτό και πανακήρατο πρόσωπο της Υπεραγίας Θεοτόκου, την Προστάτιδα και Υπέρμαχο όλων των Ορθοδόξων Χριστιανών. Παράλληλα, αναφέρεται σε θέματα ορθοπραξίας, όπως στην αποφυγή της κερδοσκοπίας, της τοκογλυφίας, της αδικίας και της αρπαγής

ξένων έργων και περιουσιών.

Στο δεύτερο σκέλος των εναντίον του κατηγοριών, δηλαδή της προσβολής του ρωσικού κράτους, τις θεωρεί ψευδείς και ανυπόστατες, αφού ο ίδιος αγαπά εκ βαθέων το θεοφύλακτο ρωσικό κράτος, σέβεται τον ηγεμόνα Ιωάννη, γιο του Βασιλείου, τον αδελφό του ηγεμόνα Γεώργιο και αγωνίζεται για την πνευματική προαγωγή της Ρωσίας.

Σχετικά με ορισμένους αδόκιμους μεταφραστικούς όρους, όπως π.χ. «εκάθισας» και «καθίσας» για τους οποίους κατηγορήθηκε ότι στερεί τον Μονογενή Υιό και Λόγο του Θεού από τη θέση Του εκ δεξιών του Πατρός, αποκαλύπτει ότι δεν φταίει ο ίδιος, αλλά οι Ρώσοι μεταφραστές Δημήτριος και Βλάσιος, οι οποίοι τον μετέφρασαν από τη λατινική στη ρωσική, αφού ο ίδιος δεν είχε ακόμη επαρκή γνώση της ρωσικής.

Οι Λόγοι Β΄, Γ΄ καί Δ΄ είναι αντιρρητικοί κατά των Ιουδαίων. Είναι γνωστό ότι οι Ιουδαίοι αρνούνται το μεγάλο γεγονός της Θείας του Σωτήρος ενανθρωπήσεως και σχετικοποιούν τη σημασία των μεσσιανικών προφητειών ως τεκμήριο της θεότητας του Χριστού. Ο άγιος Μάξιμος είναι ιδιαίτερα αυστηρός στα κείμενα του Σαμουήλ του Ιουδαίου, τα οποία μετέφρασε ο Νικόλαος Γερμανός από τη λατινική στη ρωσική.

Με βιβλική και πατερική θεμελίωση, ο Μάξιμος τεκμηριώνει τη θέση ότι ο Ιησούς Χριστός είναι το πλήρωμα του νόμου και των προφητών, ο επηγγελμένος Μεσσίας, αφού «εν αυτώ κατοικεί παν το πλήρωμα της θεότητας σωματικώς» (Κολ. 3,10) και καλεί τους Ιουδαίους να αναθεωρήσουν τις εσφαλμένες θέσεις τους για τον Ιησού Χριστό. Τους προτρέπει να αναγνωρίσουν τον Χριστό ως Θεό, να απομακρυνθούν από την απιστία τους, γιατί χωρίς αυτή την προϋπόθεση και η προσευχή και η νηστεία και οι θυσίες και η περιτομή όπως βέβαια και η τήρηση του Σαββάτου, είναι μάταιες.

(συνεχίζεται)